

# Twintigste Internationale Taalkunde-Olympiade

Bansko (Bulgarije), 23–29 juli 2023

Opgaven van de individuele wedstrijd

## Regels voor het opschrijven van antwoorden

Schrijf de opgaven niet over. Schrijf de oplossing van elke opgave op een apart vel (of vellen) papier. Zet op elk vel het nummer van de opgave, je plaatsnummer en je achternaam. Dit om ervoor te zorgen dat je werk niet kwijtraakt of aan de verkeerde persoon wordt toegeschreven.

Tenzij anders vermeld, dien je alle patronen of regels die je in de gegevens hebt geïdentificeerd te beschrijven. Anders zal je oplossing geen volledige score krijgen.

**Opgave Nr 1 (20 punten).** Gegeven zijn twee verschillende vormen van enkele werkwoorden in het Guazacapán Xinka met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

	Vorm 1	Vorm 2	Vertaling
1.	<b>piriy'</b> <i>het heeft (iets) gezien</i>	<b>imbir'i</b> <i>ik zie (iets)</i>	<i>zien</i>
2.	<b>im'ay</b> <i>het heeft (iets) gezegd</i>	<b>inim'a</b> <i>ik zeg (iets)</i>	<i>zeggen, vertellen</i>
3.	<b>aplay'</b> enz.	<b>inapal'a</b> enz.	<i>(iets) openen</i>
4.	<b>k'aniy'</b>	<b>injk'an'i</b>	<i>vangen</i>
5.	<b>ɬikniy'</b>	<b>inɬikin'i</b>	<i>gehoorzamen, geloven</i>
6.	<b>tundiy'</b>	<b>indunat'i</b>	<i>(een instrument) spelen</i>
7.	<b>ɬakɬay'</b>	<b>inɬakats'a</b>	<i>stelen</i>
8.	<b>kiɬiy'</b>	<b>inɬgits'i</b>	<i>roosteren</i>
9.	<b>hik'ay</b>	<b>inhik'a</b>	<i>naaien, weven</i>
10.	<b>hiniy'</b>	<b>inhin'i</b>	<i>leren, weten</i>
11.	<b>yulmuy'</b>	<b>inyulm'u</b>	<i>snoep zuigen</i>
12.	<b>iplay'</b>	<b>inipal'a</b>	<i>(iets) wassen</i>
13.	<b>p'ahniy'</b>	<b>imp'ahan'i</b>	<i>graven</i>
14.	<b>ter'oy</b>	<b>inder'o</b>	<i>doden</i>
15.	<b>netkay'</b>	?	<i>duwen</i>
16.	<b>kiriy'</b>	?	<i>trekken</i>
17.	<b>p'uhruy'</b>	?	<i>gaten maken</i>
18.	<b>her'oy</b>	?	<i>gladstrijken</i>

(a) Vul de lege plekken in rijen 15–18 in.

Gegeven zijn nog enkele werkwoordsvormen in het Guazacapán Xinka met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

19.	<b>imbiiriʔ</b>	<i>ik ben gezien</i>
20.	<b>hikʼaŋ</b>	<i>ik heb (iets) genaaid, geweven</i>
21.	<b>ɪŋkʼataʔ</b>	<i>ik ga liggen</i>
22.	<b>kirinʼ</b>	<i>ik heb (iets) getrokken</i>
23.	<b>insiiruʔ</b>	<i>ik heb me gehaast</i>
24.	<b>inişapaʔ</b>	<i>ik vertrek</i>
25.	<b>inimaʔ</b>	<i>mij wordt verteld</i>
26.	<b>şawşanʼ</b>	<i>ik heb (iets) geplant</i>
27.	<b>şurʼuŋ</b>	<i>ik heb (iets) gekozen</i>
28.	<b>indeeroʔ</b>	<i>ik ben gedood; ik ben gestorven</i>
29.	<b>imbiriʔ</b>	<i>ik word gezien</i>
30.	<b>heeroʔ</b>	<i>het is gladgestreken</i>
31.	<b>pʼihnaʔ</b>	<i>het is gesprongen</i>
32.	<b>şawşaʔ</b>	<i>het is geplant</i>
33.	<b>akʼokamaʔ</b>	<i>het knielt</i>
34.	<b>ateroʔ</b>	<i>het wordt gedood; het sterft</i>
35.	<b>kʼaataʔ</b>	<i>het is gaan liggen</i>
36.	<b>asiruʔ</b>	<i>het haast zich</i>
37.	<b>işpaʔ</b>	<i>het is vertrokken</i>
38.	<b>aşakaşaʔ</b>	<i>het wordt gestolen</i>
39.	<b>herʼoŋ</b>	?
40.	<b>inişpaʔ</b>	?
41.	<b>aplaʔ</b>	?
42.	?	<i>het heeft (iets) gekozen</i>
43.	?	<i>ik heb (iets) gezien</i>
44.	?	<i>ik plant (iets)</i>
45.	?	<i>het is gevangen</i>
46.	?	<i>ik spring</i>
47.	?	<i>het wordt genaaid, geweven</i>
48.	?	<i>ik ben gewassen</i>

(b) Vul de lege plekken in rijen 39–48 in.

△ **ŋ** = *ng* in *hang*. **ş** ≈ *sj* in *sjerp*. **ts** ≈ *ts* in *flits*. **ʔ**, **h**, **ʔ**, **w** en **y** zijn medeklinkers; **ʔ** en medeklinkers waar een ' opvolgen worden uitgesproken door de luchtstroom in de keel kort te blokkeren. **i** is een klinker. Een verdubbelde letter geeft lengte aan.

Het Guazacapán Xinka behoort tot de Xinka-taalfamilie. Het werd in de gemeente Guazacapán in Guatemala gesproken. Er zijn geen vloeiende moedertaalsprekers meer — alle voormalige sprekers zijn in de afgelopen 50 jaar overgestapt op het Spaans. —*Samuel Ahmed*

**Opgave Nr 2 (20 punten).** Gegeven zijn enkele zinnen in het Apurinã met daarnaast hun benaderde vertalingen in het Nederlands:

- |  |   |   |
|--|---|---|
| 1. <b>nuta sykaru nykanawate uwamukary</b> | } | <i>Ik gaf mijn kano aan haar.</i>               |
| 2. <b>nykanawate nysykaru uwamukary</b>    |   |   |
| 3. <b>pita ātary ipurã</b>                 | — | <i>Jij dronk het water.</i>                     |
| 4. <b>kyky mynaru nyherēka sytumukary</b>  | — | <i>De man bracht mijn bloed naar de vrouw.</i>  |
| 5. <b>herēkatxi uātary sytu</b>            | — | <i>De vrouw dronk het bloed.</i>                |
| 6. <b>nhiximakyte pixinhikary</b>          | — | <i>Jij herinnerde je mijn vis.</i>              |
| 7. <b>pitxiparyte umynary kykymukary</b>   | — | <i>Zij bracht jouw banaan naar de man.</i>      |
| 8. <b>hātakuru xinhikary naikute</b>       | — | <i>Het meisje herinnerde zich mijn huis.</i>    |
| 9. <b>sytu apy sykanu nutamukary kyky</b>  | — | <i>De man gaf het bot van de vrouw aan mij.</i> |
| 10. <b>nhīpurãate nātary</b>               | — | <i>Ik dronk mijn water.</i>                     |
| 11. <b>kywītxi apukary</b>                 | — | <i>Hij vond het hoofd.</i>                      |
| 12. <b>ywa mynanu kyky uky nutamukary</b>  | — | <i>Hij bracht het oog van de man naar mij.</i>  |
| 13. <b>ximaky nhikary apītxi</b>           | — | <i>De vis at het bot.</i>                       |
| 14. <b>hātakuru txiparyte napukary</b>     | — | <i>Ik vond de banaan van het meisje.</i>        |
| 15. <b>ximaky kywy inhikary</b>            | — | <i>Hij at het hoofd van de vis.</i>             |
| 16. <b>hātakuru uapukaru</b>               | — | <i>Zij vond het meisje.</i>                     |

(a) Vertaal naar het Nederlands:

17. **uwa xinhikaru sytu**
18. **txipary nhinhikary**
19. **kyky aikute pysykary ywamukary**

(b) Deze zin is grammaticaal onjuist. Licht toe waarom en geef een grammaticaal juiste versie met de vertaling in het Nederlands:

20. **uwa umynary kanawa ximakymukary**

(c) Vertaal op twee manieren naar het Apurinã:

21. *Jij vond het huis.*
22. *Ik bracht jouw kano naar het meisje.*
23. *Hij bracht jouw water naar mij.*
24. *De man dronk het bloed van het meisje.*
25. *Ik herinnerde me het oog.*
26. *Jij at mijn banaan.*

△ Het Apurinã behoort tot de Purus-groep van de Arawakse taalfamilie. Het wordt gesproken door hoogstens 30% van een totale etnische bevolking van ongeveer 9 500 Apurinã mensen, langs de rivier de Purus in het noordwestelijke Amazonegebied van Brazilië.

**nh** ≈ *nj* in *ranja*; **tx** ≈ *tsj* in *tsjeh*; **x** = *sj* in *sjerp*. **y** ≈ *i* in *pit*. **ã**, **ẽ**, **ĩ** zijn nasale klinkers.  
—Ksenia Gilyarova

**Opgave Nr 3 (20 punten).** Gegeven zijn enkele zinnen in het Kust-Marind met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

1. **ob-dahetok** — *Jij kwam echt terug.*
2. **nake-dahetok** — *Wij kwamen terug.*
3. **nambat-ihwin** — *Ach, ik huilde.*
4. **nambe-otab** — *Wij joegen jullie echt weg.*
5. **um-kulayawn** — *Hij lachte jou tevergeefs uit.*
6. **e-keseh** — *Jullie spuugden op hem.*
7. **ubate-huyanab** — *Ach, jij legde ons het zwijgen op.*
8. **nakum-hoyab** — *Ik legde jullie tevergeefs het zwijgen op.*
9. **nambame-yadayawn** — *O, wij verlieten jou!*
10. **ebe-yadanawn** — *Jullie verlieten ons echt.*
11. **ibatun-yadewn** — *Ach, jullie verlieten hem tevergeefs.*
12. **a-isanaab** — *Hij sneed mij in tweeën.*
13. **obam-eseb** — *O, jij sneed hem in tweeën!*

Deze werkwoorden laten een grammaticaal verschil zien vergeleken met die hierboven:

14. **bate-tamanab** — *Ach, wij dreven omhoog.*
15. **ba-tamab** — *Jullie dreven echt omhoog.*
16. **a-yuyayah** — *Jij huiverde.*
17. **bam-yuyanah** — *O, ik huiverde!*

(a) Vertaal naar het Nederlands:

18. **e-yuyanah**
19. **ba-ihwin**
20. **nabum-kisayah**
21. **bat-yadawn**
22. **ubamum-kolewn**

(b) Vertaal naar het Kust-Marind:

23. *Hij dreef omhoog.*
24. *Ach, jij kwam terug.*
25. *O, ik legde hem het zwijgen op!*
26. *Hij joeg ons echt weg.*
27. *Jullie spuugden echt tevergeefs op ons.*

△ Het Kust-Marind behoort tot de Anim-taalfamilie. Het wordt door ongeveer 8 000 mensen gesproken in de provincie Zuid-Papoea, Indonesië.

**y** en **y** zijn medeklinkers. In de werkwoordsvormen in het Kust-Marind wordt een koppelteken (-) gebruikt om twee helften van een werkwoord te scheiden, die worden uitgesproken alsof deze afzonderlijke woorden zijn.

—David Hultman (Consulent: Bruno Olsson)

**Opgave Nr 4 (20 punten).** Gegeven zijn enkele werkwoordsvormen in het Plains Cree met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

1. **nimawinēskomik** — *hij daagt mij uit*
2. **kiwāpamināwāw** — *jullie zien mij*
3. **kinakininān** — *jij houdt ons tegen, jullie houden ons tegen*
4. **nikakwēcimānānak** — *wij vragen hen*
5. **kiwīcihāw** — *jij helpt hem*
6. **nikakwēcimānān** — *wij vragen hem*
7. **niwāpamāw** — *ik zie hem*
8. **kimawinēskomin** — *jij daagt mij uit*
9. **nimawinēskomikonānak** — *zij dagen ons uit*
10. **kikakwēcimik** — *hij vraagt jou*
11. **kiwāpamitinān** — *wij zien jou, wij zien jullie*
12. **ninakināwak** — *ik houd hen tegen*
13. **kiwīcihikowāw** — *hij helpt jullie*
14. **kinakinikwak** — *zij houden jou tegen*
15. **kiwāpamāwāwak** — *jullie zien hen*
16. **kiwīcihitin** — *ik help jou*

Gegeven zijn nog enkele werkwoordsvormen in het Plains Cree met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

17. **ē-nakināyēk** — *terwijl jullie hem tegenhouden*
18. **ē-wīcihak** — *terwijl ik hem help*
19. **mawinēskomikoyāhkwāwi** — *als zij ons uitdagen*
20. **wāpamaci** — *als jij hem ziet*
21. **wīcihitako** — *als ik jullie help*

(a) Vertaal naar het Nederlands:

(b) Vertaal naar het Plains Cree:

- |                            |                                 |
|----------------------------|---------------------------------|
| 22. <b>ē-wāpamikoyēk</b>   | 26. <i>als wij hen vragen</i>   |
| 23. <b>ninakinikonān</b>   | 27. <i>zij dagen jullie uit</i> |
| 24. <b>kikakwēcimāwāw</b>  | 28. <i>zij helpen mij</i>       |
| 25. <b>kiwīcihitināwāw</b> | 29. <i>jij ziet hen</i>         |
|                            | 30. <i>ik houd jullie tegen</i> |

△ Het Plains Cree behoort tot de Algonkische tak van de Algische taalfamilie. Het wordt door ongeveer 12 000 mensen gesproken in Zuid-Saskatchewan en centraal Alberta in Canada.

In deze opgave *wij* = wij zonder jou. **w** en **y** zijn medeklinkers. Het teken  $\bar{\quad}$  geeft een lange klinker aan.

—Lidija Stanovnik, Aleksejs Peguševs

**Opgave Nr 5 (20 punten).** Gegeven zijn enkele telwoorden in Supyire met hun waarden:

baashuunni	7
bejjaaga na niŋkin	21
ŋkwuu taanre na beeshuunni na kaŋkuro	285
kampwoo na ŋkwuu shuunni na beetaanre na baani	626
kampwɔhii sicyɛere na bejjaaga na ke na baaricyɛere	1639

(a) Schrijf in cijfers:

- **kampwɔhii shuunni na ke**
- **ŋkuu na baataanre**

(b) Schrijf in het Supyire: 15; 109; 152; 403; 1534.

△ Het Supyire behoort tot de Senufo-groep van de Atlantische Congo-taalfamilie. Het wordt door ongeveer 350 000 mensen gesproken in Mali en Ivoorkust.

De woorden zijn gegeven in een vereenvoudigde transcriptie.  $\epsilon$  en  $\mathfrak{c}$  zijn klinkers.  $\eta$  en  $\mathfrak{p}$  zijn medeklinkers.

—*Aleksejs Peguševs*

---

**Redactie:** Samuel Ahmed, Ivan Derzhanski (technisch redacteur), Hugh Dobbs, Dmitry Gerasimov, Shinjini Ghosh, Ksenia Gilyarova, Stanislav Gurevich, Gabrijela Hladnik, David Hultman, Boris Iomdin, Minkyu Kim, Taehun Lee, Yuyang Liu, Bruno L'Astorina, Eimear McKnight, Dan-Mircea Mirea, Andrey Nikulin, Miina Norvik, Tung-Le Pan, Aleksejs Peguševs, Jan Petr, Alexander Piperski, Przemysław Podleśny, Maria Rubinstein, Daniel Rucki, Pavel Sofroniev, Nathan Somers, Milena Veneva (hoofdredacteur), Elysia Warner.

**Nederlandse tekst:** Elysia Warner, Samuel Ahmed, Michiel Ris.

Succes!